

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії
Навчальний рік 2023-2024

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Соціально-гуманітарні науки
(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент: нормативний
Форма здобуття освіти: очна

(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 227 Терапія та реабілітація

(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) 227.1 Фізична терапія

Освітньо-професійна програма «Фізична терапія, ерготерапія»

Першого бакалаврського рівня вищої освіти

Чотири роки навчання

Курс 2

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні:

1) кафедри філософії

Протокол від 29 серпня 2023 року №1

В.о. завідувача кафедри

(підпис) В.В. Дейнека
(прізвище та ініціали)

2) кафедри суспільних наук

Протокол від

“29” серпня 2023 року № 1

В.о. зав. кафедри

(підпис) Троценко О.В.
(ініціали, прізвище)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної
підготовки

Протокол від
“31” серпня 2023 року №1

Голова

(підпис) О.Ю. Вовк
(прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Карпенко Катерина Іванівна, завідувачка кафедри, доктор філософських наук, професор
2. Марущенко Олег Анатолійович, кандидат соціологічних наук, доцент
3. Демочко Ганна Леонідівна, доцент кафедри, кандидат історичних наук, доцент
4. Чернуха Олександр Васильович, доцент кафедри, кандидат історичних наук, доцент.
5. Троценко Олексій Володимирович, старший викладач кафедри.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

- 1) Карпенко Катерина Іванівна, завідувачка кафедри, доктор філософських наук, професор

Професійні інтереси: Проблеми біоетики висвітлені в докторській дисертації, монографії та більше ніж 20 публікаціях, брала участь у стажуванні з біоетики в Будапешті (Hungary, CEU), у наукових та науково-практичних конференціях з біоетики в Україні, Італії, Нідерландах, США та інш., як директор Центру гендерної освіти значну увагу приділяє гендерній складовій біоетики

Посилання на рофайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=8573>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=OH9IYdsAAAAJ&hl=ru>

<https://orcid.org/0000-0002-6579-1785>

<https://publons.com/researcher/3953642/kateryna-karpenko>

Контактний телефон +380679513549

Корпоративна пошта викладача: ki.karpenko@knmu.edu.ua

- 2) Абашнік Володимир Олексійович, професор кафедри філософії, доктор філософських наук, професор

Професійні інтереси: філософія, історія філософії, філософія права, етика

Посилання на профайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=16377>

<https://orcid.org/0000-0002-2584-5929>

https://scholar.google.com/citations?user=_I10_LAAAAAJ&hl=uk

Контактний телефон: +380686140010

Корпоративна пошта викладача: vo.abashnik@knmu.edu.ua

- 3) Марущенко Олег Анатолійович – доцент кафедри філософії, кандидат соціологічних наук, доцент.

Професійні інтереси: соціологічні дослідження, соціально-емоційне навчання, гендерні студії, сучасні методики викладання соціо-гуманітарних дисциплін.

Посилання на профайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=8581>

Контактний телефон: +380991654389

Корпоративна пошта викладача: oa.marushchenko@knmu.edu.ua

- 4) Дейнека Володимир Васильович, старший викладач кафедри філософії.

Професійні інтереси: філософія, історія філософії, етика, логіка, релігієзнавство.

Посилання на профайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=124>

<https://publons.com/researcher/3947072/volodymyr-deineka/>
<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=Bmd0nGkAAAAJ>
<https://orcid.org/0000-0001-7228-897X>

Контактний телефон: +380967725740

5) Москвін Ярослав Вікторович, асистент кафедри філософії

Професійні інтереси: антропологія, етична теорія, філософія мистецтва.

Профайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=15391>

Контактний телефон: +380988524412

Корпоративна пошта викладача: yv.moskvin@knmu.edu.ua

6) Фідровська Марія Георгіївна, асистентка кафедри філософії

Професійні інтереси: соціологія, філософія, релігієзнавство

Посилання на профайл викладача:

<https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=17751>

Контактний телефон: +380505952945

Корпоративна пошта викладача: mh.fidrovska@knmu.edu.ua

7) Рогова Алла Валентинівна, асистентка кафедри філософії

Професійні інтереси: філософія, якість освіти, проблеми етикету, дискримінація та міжкультурні комунікації.

Посилання на профайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=492>

<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-8553-7370>

Контактний телефон: +380677575133

Корпоративна пошта викладача: av.rohova@knmu.edu.ua

8) Демочко Ганна Леонідівна, доцент, кандидат історичних наук,

hl.demochko@knmu.edu.ua

Контактний телефон (057)707-73-37

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше) Історія України, культурологія.

9) Чернуха Олександр Васильович, доцент, кандидат історичних наук,

ov.chernukha@knmu.edu.ua

Контактний телефон (057)707-73-37

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше) Історія України, культурологія.

10) Троценко Олексій Володимирович, старший викладач,

ov.trotsenko@knmu.edu.ua

Контактний телефон (057)707-73-37

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше) Історія України, культурологія.

Консультації очні:

відповідно до графіку відпрацювань на кафедрі (за попередньою домовленістю);

Консультації онлайн:

на одній з платформ: Moodle, ZOOM, Google Meet, згідно з графіком.

Локація: м. Харків, пр. Науки, 4, 3 поверх, к. 116

роб. тел. (057) 707-73-38, електронна пошта: kaf.5med.filosofii@kntmu.edu.ua

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Соціально-гуманітарні науки» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Фізична терапія, ерготерапія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), фахівців першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності – 227 «Терапія та реабілітація» (денна форма навчання) чотирьох років навчання.

Опис освітнього компонента (анотація) Вивчення дисципліни «філософія», «соціологія», «політологія» та «культурологія» спрямоване на ознайомлення студентів з головними досягненнями соціально-гуманітарних наук, визначення їхньої світоглядної, методологічної, аксіологічної ролі, а також практичного значення в розвитку сучасного суспільства; аналіз зв'язку філософських, соціокультурних та суспільно-політичних концепцій з проблемами сучасної медицини; оцінку місця та ролі медицини в загальнолюдській культурі; аналіз евристичних можливостей сучасних гуманітарних концептів у визначенні онтологічного, гносеологічного, культурного та соціально-політичного статусу медицини у контексті нових технологій, глобалістики, інформаційного суспільства та проблем біоетики.

Предметом вивчення освітнього компонента є фундаментальні філософські, соціологічні, культурологічні та політологічні проблеми.

Міждисциплінарні зв'язки: освітній компонент «Соціально-гуманітарні науки» має зв'язки з такими дисциплінами, як «Етикет у суспільстві та медицині», «Християнська етика та мораль», «Академічна доброчесність». Загалом мають дуже широкий спектр міжпредметних зв'язків, оскільки знаходиться на перетині таких сфер діяльності, як медицина, психологія, історія, мистецтво та ін.

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння курсу «Етика».

Постреквізити. Впливає на вивчення всіх дисциплін через покращення психологічного клімату та зниження конфліктності у колективі.

Посилання на сторінки освітнього компонента в MOODLE

Філософія - <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=298>

Соціологія - <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5313>

Політологія - <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5333>

Культурологія - <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5346>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту є надання студентам цілісного уявлення про специфіку філософського знання, формування в них основних принципів філософського розуміння світу на основі базових філософських категорій, розкриття шляхів формування філософськи обґрунтованого світогляду, наочний показ творчої ролі філософії у сучасній культурі, обґрунтування необхідності засвоєння філософського знання з метою використання його у майбутній медичній діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту є допомогти студентам скласти чітке уявлення про філософію та її мову, засоби та методи, поняття та категорії; оглядовий аналіз основних етапів історії світової філософської думки та її сучасних проблем; ознайомлення з історичними типами філософії, головними філософськими вченнями, школами та системами; оволодіння філософією як відповідним типом та способом мислення; показати значущість філософії у вирішенні актуальних проблем природи, людини та суспільства.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування студентами компетентностей:

Інтегральні: Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

загальні:

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 07. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 08. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 09. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства

та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові, предметні):

СК.01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

СК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

СК 05. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

СК 06. Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати.

СК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.

СК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

СК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

СК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.

СК 11. Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.

СК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

СК 14. Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання

ПРН 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПРН 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПРН 03. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПРН 05. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.

ПРН 07. Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПРН 09. Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.

ПРН 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.

ПРН 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПРН 14. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.

ПРН 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Softskills):

- вміння застосовувати категоріально-понятійний апарат філософії як методологічну основу для наукових досліджень, зокрема, в медицині;
- критично мислити та самостійно приймати рішення;
- розрізняти суттєві та побічні тенденції розвитку індивідуального та суспільного життя;
- вміння брати на себе ініціативу та відповідальність;
- вміння розвивати свій кругозір;
- вміння толерантно ставитися до різних думок, традицій та культур;
- формування свідомої та активної громадянської позиції.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів: 6	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	Нормативний	
Загальна кількість годин: 180	Спеціальність: 227 «Терапія та реабілітація» (шифр і назва)	Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		1-й та/або 2-й	
		Лекції	
Годин навчання: аудиторних – 98 самостійної роботи студента – 82	Освітній ступінь: I бакалаврський ОПП «Фізична терапія, ерготерапія»	28 год.	–
		Практичні	
		70 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		82 год.	–
		Індивідуальні завдання: –	
Вид контролю: залік			

2.1 Опис освітнього компоненту

2.1.1. Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
Блок Філософія			
1	Світогляд людини і філософія	2	вступна
2	«Буття» і «матерія» як філософські категорії. Свідомість як відображення та діяльність	2	тематична
3	Пізнавальне ставлення людини до світу	2	тематична
4	Людина у філософському вимірі	2	тематична
Блок Соціологія			
5	Соціологія як наука про суспільство. Конкретно-соціологічні дослідження: сутність та методика	1	вступна
6	Суспільство та його структура. Проблема соціальної нерівності і	1	вступна

	соціальна стратифікація. Маргінальність у суспільстві		
7	Соціологічна концепція особистості. Особистість та її соціалізація. Теорія соціалізації	1	тематична
8	Культура як об'єкт соціології. Типологія культури. Субкультура. Субкультура медичних працівників і лікарська діяльність	1	тематична
9	Соціальна поведінка особистості. Соціальні норми та соціальний контроль. Девіація та її сутність. Теорії девіації	1	тематична
10	Конфлікти як соціальне явище. Специфіка конфліктів у медичному середовищі	1	тематична
Блок Політологія			
11	Предмет і метод. Функції політології	1	вступна
12	Політика в історії суспільної думки	1	вступна
13	Політична система суспільства. Влада і політичний режим	2	тематична
14	Держава і громадське суспільство	2	тематична
15	Охорона здоров'я – структурна складова соціальної політики держави	2	тематична
Блок Культурологія			
16	Культура як соціальне явище та предмет наукового дослідження	1	вступна
17	Світова культура в історичному контексті	1	вступна
18	Види та жанри мистецтва	1	тематична
19	Медична тематика в різних видах мистецтва.	1	тематична
20	Лікувально-реабілітаційне значення духовної культури	1	тематична
21	Культура як соціальне явище та предмет наукового дослідження	1	тематична
	Всього годин	28	-

2.1.2. Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
Блок Філософія				
1	Світогляд людини і філософія	2	розповідь, пояснення, презентація	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
2	Філософія Античності, Середньовіччя та Відродження	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
3	Філософія Нового та Новітніх часів	2	розповідь, пояснення, ілюстрація	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
4	Українська філософія: виникнення, періодизація, тенденції розвитку	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь
5	«Буття» і «матерія» як філософські категорії. Свідомість як відображення та діяльність	2	розповідь, пояснення, ілюстрація	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
6	Пізнавальне ставлення людини до світу	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь
7	Діалектика як філософська теорія і метод та її альтернативи	2	розповідь, пояснення, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
8	Людина у філософському вимірі. Сутність та призначення людини	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь
9	Суспільство як матеріальна система. Духовне життя суспільства	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
10	Культура як філософська проблема. Філософські аспекти глобалістики	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
Блок Соціологія				
11	Соціологія як наука про суспільство	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь

12	Конкретно-соціологічні дослідження: сутність та методика	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
13	Суспільство та його структура	1	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
14	Проблема соціальної нерівності і соціальна стратифікація. Маргінальність у суспільстві	1	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
15	Феномен соціальної мобільності	1	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
16	Соціологічна концепція особистості	1	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
17	Особистість та її соціалізація. Теорії соціалізації	1	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
18	Культура як об'єкт соціології. Типологія культури. Субкультура. Субкультура медичних працівників і лікарська діяльність	1	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
19	Гендер у системі культури	1	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
20	Гендерна нерівність та дискримінація. Особливості гендерної соціалізації	1	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
21	Соціальна поведінка особистості. Соціальні норми та соціальний контроль. Девіація та її сутність. Теорії девіації	1	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
22	Конфлікти як соціальне явище. Специфіка конфліктів у медичному середовищі	1	розповідь, пояснення,	Творче завдання, доповідь

			презентація, ілюстрація	
23	Сім'я та шлюб у сучасному світі	1	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
24	Сфери медицини і охорони здоров'я як об'єкт соціологічного аналізу. Соціальні причини захворювань	1	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
Блок Політологія				
25	Становлення політичної думки в Україні	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
26	Політична система суспільства. Влада і політичний режим	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
27	Політичні партії, громадські організації та суспільно-політичні рухи	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
28	Політична еліта та політичне лідерство	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
29	Політична свідомість і політична культура. Політика і мораль	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
30	Вибори і виборчі системи	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
31	Політичні конфлікти та кризи	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
32	Охорона здоров'я – структурна складова соціальної політики держави	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь

33	Світова політика. Сучасні світові політичні процеси. Україна у світовому співтоваристві	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
Блок Культурологія				
34	Культура як соціальне явище та предмет наукового дослідження	3	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
35	Світова культура в історичному контексті	3	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
36	Види та жанри мистецтва	4	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
37	Медична тематика в різних видах мистецтва.	3	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
38	Лікувально-реабілітаційне значення духовної культури	3	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
Всього годин		70		

2.1.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
Блок Філософія				
1	Світогляд людини і філософія. Взаємозв'язок між філософією, наукою та медициною. Медицина і релігія: характеристика моральних взаємовідносин	3	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
2	Українська філософія: виникнення, зв'язки, періодизація, тенденції розвитку	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Доповідь, творчі завдання
3	«Буття» і «матерія» як філософські категорії. Способи та форми існування матерії	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь

4	Пізнавальне ставлення людини до світу. Наукове пізнання. Специфіка наукового пізнання у медицині	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Доповідь, творчі завдання
5	Біоетика та медичний експеримент. Проблема інформованої згоди. Феміністська та гендерна критика біоетики	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
6	Людина у філософському вимірі. Духовність людини як фундамент її здоров'я. Зв'язок здоров'я і хвороби з моральним вибором людини	1	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Доповідь, творчі завдання
7	Сутність та призначення людини. Проблема життя у ціннісному дискурсі. Життя як вища цінність. Соціально-філософське розуміння евтаназії, її альтернативи.	1	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
8	Суспільство як матеріальна система. Технізація суспільства та технізація медицини як процес опредмечування природи. Духовне життя суспільства	1	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Доповідь, творчі завдання
9	Моральний вимір відповідальності лікаря. Відповідальність як основа етичного коду лікаря. Лікарська помилка та ятрогенії.	1	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
10	Правові та моральні аспекти у медичній діяльності. Правові та етичні норми клінічних випробувань.	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
Блок Соціологія				
11	Соціологія як наука про суспільство	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
12	Конкретно-соціологічні дослідження: сутність та методика	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
13	Суспільство та його структура	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
14	Проблема соціальної нерівності і соціальна стратифікація. Маргінальність у суспільстві	1	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
15	Феномен соціальної мобільності	1	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь

16	Соціологічна концепція особистості	1	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
17	Особистість та її соціалізація. Теорії соціалізації	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
18	Культура як об'єкт соціології. Типологія культури. Субкультура. Субкультура медичних працівників і лікарська діяльність	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
19	Гендер у системі культури	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
20	Гендерна нерівність та дискримінація. Особливості гендерної соціалізації	1	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
21	Соціальна поведінка особистості. Соціальні норми та соціальний контроль. Девіація та її сутність. Теорії девіації	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
22	Конфлікти як соціальне явище. Специфіка конфліктів у медичному середовищі	1	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
23	Сім'я та шлюб у сучасному світі	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
24	Сфери медицини і охорони здоров'я як об'єкт соціологічного аналізу. Соціальні причини захворювань	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
Блок Політологія				
25	Політика в історії суспільної думки	1	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
26	Становлення політичної думки в Україні	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
27	Держава і громадське суспільство	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
28	Політичні партії, громадські організації та суспільно-політичні рухи	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь

29	Політична еліта та політичне лідерство	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
30	Політична свідомість і політична культура. Політика і мораль	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
31	Вибори і виборчі системи	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
32	Людина і політика	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
33	Охорона здоров'я – структурна складова соціальної політики держави	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
34	Світова політика. Сучасні світові політичні процеси. Україна у світовому співтоваристві	2	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
Блок Культурологія				
35	Культура як соціальне явище та предмет наукового дослідження	4	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
36	Світова культура в історичному контексті	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
37	Види та жанри мистецтва	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
38	Медична тематика в різних видах мистецтва.	4	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
39	Лікувально-реабілітаційне значення духовної культури	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
	Всього годин	82		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчальної діяльності здобувачів освіти проводиться відповідно до чинної Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 № 181.

Контроль поточної навчальної діяльності здійснюється викладачем академічної групи на кожному практичному занятті відповідно до нижчезазначених видів діяльності з використанням певних критеріїв оцінювання:

1. УСНА ВІДПОВІДЬ:

“відмінно” ставиться за повну, вичерпну відповідь на основні питання, а також на додаткові питання викладача. При цьому студент повинен продемонструвати глибоке знання основного теоретичного матеріалу з дисципліни, вміння логічно і творчо мислити, аргументувати основні положення, вдало ілюструвати їх прикладами із життя або художньої літератури, продемонструвати вміння відстоювати власну точку зору при розв'язанні задач, проблемних ситуацій, спираючись при цьому на добре володіння основною термінологією дисципліни.

“добре” загалом залишаються ті ж вимоги, що й для оцінки **“відмінно”**, при недостатньо повній відповіді на деякі питання.

“задовільно” виставляється, якщо студент засвоїв основні положення курсу, володіє необхідним мінімумом понять, може використати їх при розв'язанні задач. При цьому можливі нечіткі відповіді на деякі основні і додаткові питання, а також репродуктивність мислення.

“незадовільно” ставиться тоді, коли не виконуються названі вище вимоги.

2. ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОПОВІДІ (РЕФЕРАТУ) В АУДИТОРІЇ:

“відмінно” ставиться за вміння чітко, зрозуміло донести основні положення проблеми в межах наданого для цього часу (7-10 хвилин), за відповіді на запитання аудиторії, за вміння володіти її увагою, а також за емоційно натхнений контекст доповіді і належне технічне оформлення реферату відповідно до вимог наукових праць.

“добре” ставиться при виконанні вище визначених умов, але при недостатньо повному виконанні їх обсягів.

“задовільно” ставиться, якщо студент демонструє виключно репродуктивний підхід до викладання проблеми без елементів творчості, без належного оформлення тексту реферату.

“незадовільно” ставиться у тому випадку, коли студент не в змозі презентувати реферат, не володіє матеріалом, який у ньому викладений, а також у тому випадку, якщо реферат взагалі не підготовлений.

3. СТЕНДОВА ВІДПОВІДЬ:

“відмінно” ставиться за повну, вичерпну відповідь на поставлене питання, коли студент має продемонструвати не тільки глибоке знання основного теоретичного матеріалу з дисципліни, а і вміння логічно і творчо мислити, аргументувати основні положення, спираючись при цьому на добре володіння основною термінологією дисципліни.

“добре” - загалом залишаються ті ж вимоги, що й для оцінки **“відмінно”** при недостатньо повній або вірній відповіді на питання.

“задовільно” виставляється, якщо відповідь є нечіткою, недостатньо аргументованою, неповною або у більшій мірі невірною.

“незадовільно” ставиться тоді, коли відповідь відсутня або є невірною.

4. АКТИВНІСТЬ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ:

Оцінюється заохочувальними балами відповідно до участі у обговоренні питань, а також з урахуванням якості наданих відповідей.

5. САМОСТІЙНА ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті з урахуванням виконання наступних вимог:

- додатково підготовлена інформація з теми заняття вдома;
- здійснено знайомство з першоджерелами;
- здійснено рецензування джерел (анотації);
- підготовка презентаційних матеріалів;
- робота з нормативними джерелами;
- портфоліо;
- підготовка есе;
- виконання творчих завдань.

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми дисципліни та підсумкового заняття (ПЗ) студенту виставляється оцінка за національною 4-бальною шкалою. Підсумковий бал з ПНД визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 1.

Таблиця 1. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу:

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		

4.3-4,31	172	3.52-3,54	141
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139

3.2. Питання до заліку:

Блок Філософія

1. Світогляд: історичні типи, структура, функції
2. Функції філософії. Місце філософії в системі культури та науки
3. Матеріалізм та ідеалізм як напрямки розвитку філософії
4. Філософія Античності, її особливості та основні напрямки
5. Виникнення і головні етапи Середньовічної філософії
6. Реалізм та номіналізм у Середньовічній філософії
7. Філософія епохи Відродження та її антропологічний характер
8. Емпіризм філософії Нового часу. Френсіс Бекон та Джон Локк
9. Раціоналізм нового часу. Рене Декарт
10. Німецька класична філософія: характеристика та її складові частини
11. Основні риси марксистської філософії
12. Філософія епохи Просвітництва в Україні. Києво-Могилянська академія
13. Г.С. Сковорода як український філософ
14. Університетська філософія в Україні у ХІХ-ХХ ст.
15. Постмодерна філософія: її особливості та представники
16. Категорія «буття», її зміст. Основні форми буття. Специфіка буття людини.
17. Категорія матерії. Основні етапи розвитку знань про матерію. Філософське розуміння матерії, її світоглядне і методологічне значення.
18. Зміст понять «рух», «простір», «час». Форми руху матерії та їх взаємозв'язок
19. Свідомість в історії філософії: ідеалізм, дуалізм, вульгарний матеріалізм, гілозоїзм, діалектичний матеріалізм
20. Свідомість та її форми
21. Людина як предмет філософії. Сучасні концепції людини
22. Пізнання. Чуттєве і раціональне пізнання, їх форми та взаємозв'язок
23. Об'єктивна, абсолютна та відносна істина. Проблема відмежування істини від помилки
24. Сутність філософського розуміння суспільства. Структура суспільства. Єдність об'єктивного та суб'єктивного і історії суспільства.
25. Духовне життя суспільства. Суспільна свідомість: сутність, структура, форми
26. Філософське розуміння сенсу життя
27. Евтаназія з філософської точки зору
28. Філософське обґрунтування системи цінностей
29. Свобода як цінність
30. Філософія у діяльності медиків

Блок Соціологія

31. Особливості соціології, її об'єкту, предмету та функцій.
32. Місце соціології в системі суспільних і гуманітарних наук.
33. Зміст і призначення, різновиди конкретно-соціологічних досліджень.

34. Вимоги до соціологічної анкети, її структура, класифікація запитань у соціологічній анкеті. Шкали у соціологічній анкеті.
35. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу. Ознаки суспільства.
36. Соціальні групи: сутність і класифікація.
37. Соціальні інститути: функції, структура, види. Феномен інституціоналізації.
38. Маргінальність як соціальне явище: сутність і причини.
39. Сутність соціальної мобільності, її канали і динаміка. Різновиди соціальної мобільності.
40. Особистість як об'єкт соціологічного аналізу. Завдання соціології щодо вивчення особистості.
41. Поняття соціального статусу. Вроджені, приписані та набуті статуси.
42. Визначення соціальної ролі. Мережа ролей. Рольовий набір. Рольовий конфлікт.
43. Соціалізація особистості. Агенти соціалізації та їх роль у формуванні особистості.
44. Поняття культури в соціології. Культура як соціальний феномен.
45. Основні елементи культури. Матеріальна і духовна культура.
46. Форми і види культури.
47. Субкультура, її форми та складові. Різновиди субкультур. Сучасні молодіжні субкультури.
48. „Стать” і „гендер” – сутнісне розмежування понять.
49. Гендерна нерівність і сексизм у сучасному суспільстві.
50. Гендерні стереотипи як інструмент гендерної поляризації, сегрегації й утвердження гендерної нерівності в суспільстві.
51. Специфіка соціальної поведінки.
52. Конформізм і девіація. Три компоненти девіації. Основні підходи до аналізу причин девіантної поведінки.
53. Основні види та форми девіантної поведінки.
54. Конфлікт як соціальне явище. Види конфлікту. Структура конфлікту. Учасники конфлікту та їх ролі в ньому.
55. „Сім'я” і „шлюб”: сутнісне розмежування двох понять. Сім'я як соціальна цінність.
56. Різновиди сім'ї і шлюбу. Соціальні функції сім'ї.
57. Соціологічне значення понять «здоров'я» та «хвороба». Етапи становлення: нормоцентричний, нозоцентричний, вірогідностний.
58. Основні соціальні причини і фактори захворювань.
59. Моделі медицини: «гіппократівська модель медицини», «саморегулятивно-профілактична модель».

Блок Політологія

60. Сутність, структура і функції політики. Визначення політики у М. Вебера.
61. Предмет, функції, методи і наукові школи політології.
62. Формування політології як науки. Політологічні дослідження і викладання політології у США.
63. Виникнення, етапи розвитку та основні напрями політичної думки.

64. Політичні ідеології (лібералізм, консерватизм, соціалізм, фашизм): їхні сутнісні риси та історичні причини появи.
65. Політична думка Давньоруської держави.
66. Особливості та витoki політичних поглядів козацької старшини (XVI–XVIII ст.).
67. Політичні ідеї членів Кирило-Мефодіївського братства в контексті епохи (декабризм, утопічний соціалізм у Західній Європі, романтизм і панславізм).
68. Своєрідність громадівського соціалізму М. Драгоманова.
69. Особливості формування українського марксизму (Ю. Бачинський і галицькі радикали).
70. Українській інтегральний націоналізм Д. Донцова у контексті появи фашистських рухів в Європі.
71. Політичні ідеї і програми українських дисидентів.
72. Сучасні постаті, напрацювання і завдання української політології.
73. Політичні системи і режими: визначення, структура, функції, класифікації.
74. Дослідження тоталітаризму (Р. Арон, Х. Арендт, З. Бжезінський) і проблема політичної упередженості цієї концепції.
75. Види демократії (пряма, представницька, плебісцитарна тощо): визначення та історичні умови функціонування.
76. Політична влада, її різновиди, ресурси (суверенітет, воля, легітимність, капітал) і важелі функціонування (наприклад, культурна гегемонія А. Грамші). Традиційне, харизматичне, легітимне панування за М. Вебером.
77. Сутність держави, її ознаки і типи. Теорії походження держави.
78. Типологія держав за формами правління. Форми державного устрою.
79. Еволюція форми правління і державного устрою незалежної України (від 1991 р.).
80. Концепції правової держави і громадянського суспільства.
81. Сутність, ознаки та роль політичних партій у сучасних політичних системах. Партійні системи.
82. Класифікація партій за типом організації (кадрові, масові).
83. Класифікація за політичним спектром (поділ партій на «ліві» і «праві»). «Теорія підкови» та її критика.
84. Поняття виборчої системи. Типи виборчих систем.
85. Історія еволюції виборчих систем у незалежній Україні (від 1991 р.).
86. Історія формування державної політики у галузі охорони здоров'я.

Блок Культурологія

87. Дайте сучасне наукове визначення сутності культури.
88. Покажіть класифікацію культури за сферами діяльності людини та на основі носіїв.
89. Назвіть культурні цінності і поясніть їх значення в історії та сучасності людства.
90. Дайте визначення функцій культури.
91. Охарактеризуйте культуру первісного суспільства.
92. Опишіть ранні форми релігії.

93. Покажіть синкретизм релігії, мистецтва і медицини в культурі перших цивілізацій.
94. Охарактеризуйте світогляд людини у культурі Середньовіччя та епохи Відродження.
95. Назвіть культурні досягнення доби Нового і Новітнього часу.
96. Охарактеризуйте літературу як вид мистецтва, назвіть її основні роди, види та жанри.
97. Охарактеризуйте музику, її різновиди та жанри.
98. Дайте загальну характеристику таких видів образотворчого мистецтва: малярство, скульптура, графіка.
99. Опишіть різновиди театру за тематичним або жанровим спрямуванням.
100. Покажіть історію медицини в творах образотворчого мистецтва.
101. Розкрийте медичну проблематику в тематиці театрального мистецтва.
102. Покажіть відображення відносин лікаря і пацієнта в літературі.
103. Охарактеризуйте розвиток медичної сфери в кіномистецтві сучасності.
104. Охарактеризуйте мистецтво як засіб лікування. Медична етика у творчості видатних лікарів минулого і сучасності.
105. Поясніть історію виникнення, опишіть види та завдання арт-терапії.
106. Охарактеризуйте бібліотерапію як спосіб психотерапевтичного впливу.
107. Охарактеризуйте музикотерапію як прикладний медико-естетичний метод.

3.3. Правила оскарження оцінки: кожний студент має право на оскарження отриманої оцінки, для чого передусім, має звернутися до свого викладача, а за необхідності – до завідувачки кафедри, професорки Карпенко К.І. (головний корпус, 3-ій поверх, к. 117; на електронну пошту ki.karpenko@kntmu.edu.ua).

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Силабус та сам процес викладання дисципліни враховує можливість повноцінного залучення здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Кафедра філософії – це простір, вільний від будь-якої дискримінації, дружній до осіб з особливими освітніми потребами.

Академічні очікування від студентів/-ок. Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його. Відпрацювання відбувається онлайн та/або оффлайн згідно «Положення про порядок відпрацювання студентами Харківського національного медичного університету навчальних занять» та відповідно до графіку прийому відпрацювань, розміщеному на інформаційному стенді кафедри / на сторінці кафедри на платформі Moodle.

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто

або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **лекційного заняття** студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Поведінка в аудиторії. Основні «так» і «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача (так само в онлайн);
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;

- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику під час занять.

Порядок інформування про зміни у силабусі. Викладач зобов'язаний проінформувати студентство про зміни, внесені до силабусу. Оновлений силабус розміщується на офіційному сайті університету відповідно до встановленого порядку.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Навчання в рамках дисципліни відбувається згідно Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті (див. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf). Усі факти порушення академічної доброчесності як з боку студента, так і з боку викладача можуть бути винесені на розгляд Комісії з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами (див. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf).

Кафедра філософії підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук. Використання електронних гаджетів допускається виключно в навчальних цілях і з дозволу викладача.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова (Філософія)

1. Практикум з курсу «Філософія» для студентів усіх спеціальностей. / А.П. Алексеєнко, К.І. Карпенко, Л.О. Гончаренко, О.А. Марущенко, О.С. Руденко, Ю.С. Сіда, В.В. Дейнека, Л.І. Насонова. Харків: ХНМУ, 2015. 60 с.
2. Воронюк О.Л. Філософія: підручник / О.Л. Воронюк. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ: ВСВ Медицина, 2018. 215 с.
3. Philosophy and General Philosophy of Medicine: study guide / I. V. Vasylieva, A. Yu. Vermenko. Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2019. 240 p.

Базова (Соціологія)

4. Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра-К, – 2019. – 354 с.
5. Соціологія: навчальний посібник / О. Б. Петінова. – Одеса: Видавництво «Магістр», 2019. – 260 с.

- Cockerham William C Medical Sociology. – Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall, 2010. – 416 p.

Базова (Політологія)

- Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с.;
- Демиденко, Н. М. Політологія: навч. посіб. / Н. М. Демиденко, МВС України, Сумс. філ. Харків. нац. ун-ту внутр. справ., Каф. гуманітар. дисц. - Суми, 2022. - 318 с.;
- Воронянський О. В., Зайончковський Ю. В., Романова С. С. Політологія з модулем «Україна, Європа, світ»: підручник. Харків: ХНУБА, 2021. 212 с.;

Базова (Культурологія)

- Гриценко Т.Г. Культурологія. Навчальний посібник. 3-тє видання, К., 2019, 392 с.
- Культурологія. Базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.Є. Конверського. Харків: Фоліо, 2013. – 863 с.
- Культурологія : навч. посіб. / за заг. ред. В.М. Пічі. – Львів : Магнолія , 2017. – 375 с.

Допоміжна

- Воронюк О.Л. Основи філософських знань: навчально-методичний посібник / О. Л. Воронюк. Київ: ВСВ Медицина, 2018. 118 с.
- Петрушенко В. Філософія і методологія науки : навчальний посібник / В. Петрушенко; Міністерство освіти і науки України. 2-ге вид., випр. і допов. Львів: Новий Світ-2000, 2021. 200 с.
- Філософія: терміни і поняття: навчальний енциклопедичний словник / Міністерство освіти і науки України; гол. ред. В. Л. Петрушенко; ред. рада В. С. Бліхар [та ін.]; заст. гол. ред. В. М. Піча. Львів: Новий Світ-2000, 2020. 492 с.
- Король Д. О. Деякі спостереження щодо проблематики дослідження культури і цивілізації / Д.О. Король // Наукові записки НаУКМА. Теорія та історія культури. – Том 191. – 2017. – С. 5-12.
- Культурологія: хрестоматія : навч. посіб. для самост. роботи та сем. занять/ уклад. : К.В. Кислюк, Г. Д. Панков. — Київ : Кондор-Видавництво, 2017. — 176 с.
- Вегеш М. Актуальні проблеми політичної науки. Матеріали до лекцій для аспірантів Ужгородського національного університету. Ужгород, 2022. 163 с.;
- Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.]; 2-е вид., перероб. і доп. – Львів: «Новий Світ–2000», 2020. – Т.2.: ХХ – початок ХХІ ст. – 598 с.;
- Політологія. М.П. Требін, Л.М. Герасіна, І.О. Поліщук, О.М. Сахань; за ред. М.П.Требіна. Харків. Право, 2018. 462 с.
- Феномен пропаганди та антипропаганди у сучасному світі: історико–політологічний дискурс. Запоріжжя. Інтер-М, 2018. 400 с.;

10. Шляхтун П.П. Політологія: історія та теорія. Підручник. Київ. Центр учбової літератури, 2020. 500 с
11. Karpenko K.I. Philosophy: the manual for English-medium second-year international students / K.I. Karpenko; Kharkiv National Medical University, Department of Philosophy. Kharkiv: KhNMU, 2011. 108 p.
12. Lectures in Philosophy = Філософія. Лекції: tutorial book in English / V. Petrushenko, O. Petrushenko. Lviv: Magnolia 2006, 2018. 284 p.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE:

- Філософія - <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=298>
Соціологія - <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5313>
Політологія - <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5333>
Культурологія - <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5346>

8. ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-pogl-vyv-dysc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx